

F R E D N I N G S V Æ R D I E R

ASTRUP HOVEDGÅRD

SKIVE KOMMUNE

Besigtigelsesdato:	02.05.2011
Besigtiget af:	Simon Ostenfeld Pedersen
Journalnummer:	2011.7.82.07/779-0001
Kommune:	Skive Kommune
Adresse:	Astrup Allé 1, 7870 Roslev
Betegnelse:	Astrup Hovedgård
Fredningsår:	1918, udvidet 1964
Omfang:	<i>Hovedbygningen (1773) og den dermed sammenbyggede toetages pavillonbygning mod øst (1786) samt, beliggende parallelt med hovedbygningen og symmetrisk på hver side af adgangsvejen til denne, de to småhuse hvert sammenbygget med hegnsmur og forbundet med en lille portbygning ud til vejen (ca. 1800)</i>

— BYGNINGSBESKRIVELSE

Astrup er et sammensat bygningsanlæg, ligger omkring en pigstensbelagt gårdsplads. Anlægget består af hovedbygning, pavillonbygning og som adskillelse mellem ladegård og hovedbygning nogle småhuse forbundet af lave murstykker.

Hovedbygningen (der ikke er anlæggets største bygning) er grundmuret i én etage og med en høj, let fremspringende midtrisalit med pilastre og frontispice. Ydervæggene er i blank mur ovenpå en fint tilhugget granitsokkel. Facaden prydes af et urværk med blå skive, ovenover en lille klokke og over indgangen er indmuret Axel Rosenkrantz Lasson våben og bygningens opførelsesår i sandsten. Havesiden har også en midtrisalit, med havedør og kamtakket gavl. Foran havedøren er en granittrappe og en lille terrasse. Taget er behængt med røde vingetegl og har to små, symmetrisk placerede kviste mod gården. I rygningen sidder to murede skorstene med krave og rundbuet afdækning.

Sammenbygget med hovedbygningen er en kvadratisk pavillonbygning i to etager med et højt mansardtag. Ydervæggene er ligesom hovedbygningen i blank mur, men den kompakte form opløses af markerede pilastre og bånd i murværket. Mod øst har bygningen et udskud med sadeltag. Taget er behængt med røde vingetegl, hvor den øverste del af mansardtaget danner en pyramide, der afsluttes af en central skorsten.

Vinduerne i både hovedbygningen og pavillonbygningen er alle ældre, hvidmalet og med enkeltglas.

Hovedbygningen indeholder stuer og en stor sal som det primære rum. Salen er i klassicistisk stil og har bræddegulv lagt i mønster, paneler og fyldningsdøre med forgyldninger, fordakninger med halv søjler og bemalet loft med bort af vinranker og roset med trompe l'oeil-maleri. Bygningen har været igennem en større restaurering og loftet er båret af en ny konstruktion med stålwire. Planløsningen følger en fast symmetri, der flere steder understreges af symmetrisk placerede hjørneskabe. Et af disse er en nyere rekonstruktion. Den høje kælder har delvis pigstensbelægning.

Pavillonbygningen rummer en hvælvet kælder med et stort køkken, der udover et nyere køkken har bevaret ildsted, grukedel og støbejernskomfur. Stueetagen rummer entre, stuer og trappe til førstesalen. Rummene har forskellige overflader, herunder gulve med parket og planker. Der er stuklofter med indsatte våbenskjolde og over en niche er et tetragram omgivet af en strålekrans. Førstesal og mansardetagen er udnyttet til værelser og beboelse

De fire småhuse med murstykker er restaureret og delvist genopført. Bygninger og mur er rødkalkede, og bygningerne har rødt tegltag og hvidt bånd og gesims.

— BYGNINGSHISTORIE

I 1750erne nedrev Peder Malling den gamle grundmurede hovedgårdsbygning og erstattede den med en bindingsværksbygning, kaldet "Vaaningshus".

I 1773 lod Axel Rosenkrantz Lasson opføre en grundmuret fløj i vinkel til bindingsværksbygningen i én etage.

I 1786 tilføjede han en pavillonbygning i klassicistisk stil i to etager.

I 1951 restaureres Astrup.

I 1968 nedrives den ældre bindingsværksbygning.

Fra 1999 har Astrup gennemgået en omfattende restaurering.

— KILDER

- Flemming Jerk, Herregårde i Danmark, Gyldendal, 1980
- Trap Danmark Femte udgave, Gads forlag, 1965
- Arthur G. Hassø, Danske slotte og herregårde, Alfred G.Hassings forlag, 1945
- Bernhard Linder, Slotte og herregårde og palæer i Danmark, Forlaget Thorsgaard, 1980

— MILJØMÆSSIG VÆRDI

De miljømæssige værdier knytter sig til Astrups let skjulte placering i landskabet, hvor et bælte af skov og krat adskiller den fra de omkringliggende marker. Placeringen udnyttes til at præsentere Astrup, således at når man ankommer ad den smalle, snoede og brolagte vej, er det første man møder de rødkalkede småhuse, der står som skilderhuse og indrammer udsynet til hovedbygningen bagved.

Småhusene forbundet af murstykker har endvidere værdi, idet de lukker anlægget og samler bygningerne til en helhed omkring gårdspladsen, som med den bevarede pigstensbelægning mellem bygningerne underbygger det historiske miljø.

— KULTURHISTORISK VÆRDI

Astrups kulturhistoriske værdi knytter sig til anlæggets forskelligartede bygningskarakter, hvor hovedbygning, pavillonbygning og småhuse med mur beretter om Astrups historie. Særligt hovedbygningen, der er anlæggets ældste, udmærker sig ved sine fine stiltræk og årstal, ur og våben på facaden, der fastholder den nuværende hovedbygningens opførelse i 1773 af Axel Rosenkrantz Lassen.

Indvendigt knytter værdien sig til den symmetriske plan og salen med alle detaljer, der markerer Astrup som en repræsentativ hovedgård. Hertil kommer de mange bevarede oprindelige detaljer, hvor skal fremhæves lofternes våbenskjolde og tetragrammet, der er identisk med en lignende dekoration i Grønning kirke, som var under samme ejer, og som fortæller om bygningens ejerskab og historie.

I kælderen knytter værdien sig til hvælvene med ribber og nicher, til den bevarede pigstensbelægning samt det bevarede ildsted, komfur og grukedel, der er med til at give bygningen en synlig alder.

— ARKITEKTONISK VÆRDI

Den arkitektoniske værdi knytter sig til samspillet mellem bygningerne, som med forskellig skala og formsprog skaber relation og afveksling mellem bygningerne. Hovedbygningen har selvstændig arkitektonisk værdi som anlæggets mest harmoniske og bærende bygning, som på trods af sin mindre størrelse rummer mange fine detaljer, herunder det bearbejdede murværk, de kunstfærdigt udformede risalitter og den fint tilhugne granitsokkel og trappe.

Indvendigt knytter den arkitektoniske værdi sig til den symmetriske plan og rummenes lysindfald fra de store vinduer, hvor især salens gennemlyste rum skal fremhæves.

Den nye støttende konstruktion af stålwire, som zigzagger mellem tagkonstruktionen har foruden sin konstruktive værdi også arkitektonisk værdi.

Småhusenes arkitektoniske værdi vedrører de murede detaljer og kalkede overflader i rød og hvid.

— BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

I Astrups ydre knytter de bærende fredningsværdier sig til relationen mellem bygningerne, der trods deres forskellighed bindes sammen til et anlæg. Herunder til de symmetrisk placerede småhuse med murstykker, der indrammer hovedbygningens facade og lukker gårdspladsen. Endvidere knytter de bærende fredningsværdier sig til hovedbygning og pavillonbygningens murværk med murede detaljer og fremspring, til hovedbygningens symmetri og facade med urværk og indmurede dekorationer over indgangen, til de røde tegltage, til bygningernes sokler og trapper af granit, til de ældre vinduer og den generelle materialeholdning.

I Astrups indre knytter de bærende fredningsværdier sig til den bevarede plan med gennemgående stuer og symmetriske hjørneskabe. Hertil kommer de bevarede materialer og overflader, herunder gulve, lofter, paneler, gerichter og døre og til rummenes dekorationer, herunder især salens loftmalerier, medaljoner, nicher, fordakninger, tetragrammet og lofternes stuk og våben. Endeligt knytter de bærende fredningsværdier sig til kælderen med hvælv, pigstensbelægning samt det store køkken med ildsted, komfur og gruekedel.

— ANBEFALINGER

Ingen angivet